

Det finnes ingen indre anliggender mer

Taler

Lars Korvald

Dato

1 januar 1973

Sted

NRK radio og fjernsyn

Omstendigheter

Nyttårstale

- 1 Kjære landsmenn,
Mot slutten av 1972 var det tre hendinger som gjorde et dypt inntrykk på oss alle.
- 5 Det første var flyulykken i Asker, det andre var jordskjelvkatastrofen i Nicaragua, og det var den veldige opptrappingen av krigshandlingene i Vietnam.
- 10 Flykatastrofen i Asker er den største som har rammet oss noen gang. 40 mennesker mistet livet og mange pårørende fikk oppleve inngangen til julehøytiden med sorg og fortvilelse. Ord kan ikke hjelpe stort i en slik situasjon. Jeg vil allikevel gjøre meg til talsmann for mange utover landet som har samlet tanker og sinn omkring alle dere sørgende, og med ønske og med bønn om at dere må få kraft til å tåle de sterke påkjenninger som har møtt dere.
- 15 Jordskjelvkatastrofen har etterlatt seg tusener av mennesker i dyp sorg og fortvilelse. Her trengs det hurtig hjelp, og den norske regjering er sammen med andre land klar til å delta i hjelpearbeidet så hurtig som mulig.
- 20 Hele verdensopinionen reagerte skarpt da bombingen i Vietnam tok til igjen. Denne ulykkelige krigen og tragedien som er en skamplott på vår historie, trodde vi skulle ha tatt ende. Her ser vi mennesker lide nød på slagmarkene, mens vi kan sitte rolig med vår hjemmehygge i helgen, slik som vi har gjort det, og sivilbefolkningen blir rammet.
- 25 Det ble i den amerikanske valgkampen skapt en optimisme og forventning, ikke bare de land hvor krigen foregår, men også over hele verden. Særlig hjemme hos

oss, som har stått i et særlig forhold til Amerikas forente stater, føltes det sterkt
30 når denne bombingene ble gjenopptatt. Som kjent har regjeringen rettet skarpe
henstillinger til partene i denne krigen, og henstillingen har gått særlig til vår
allierte NATO-partner, De forente stater, om at bombingene måtte opphøre.

Vi kan nå gledeligvis, på denne nyttårsdagen, se at bombingene har opphørt nord
35 for den 20. breddegrad, og at det nå er forhåpninger om at forhandlingene kan
komme i gang igjen straks.

La oss inderlig håpe at det hurtigst mulig blir etablert fred i dette området.
Denne krigen må nå endelig bringes til opphør. Norge er villig til å delta i det
40 internasjonale kontrollarbeidet, som det er tanken å få i stand når man kommer
fram til en fredsavtale. Vi er også klar til å delta i gjenoppbyggingsarbeidet over
hele Vietnam.

Når menneskeretten og menneskeverdet krenkes, har vi ikke rett til å tie.

45 Det er vårt anliggende når så skjer. Det er i den forbindelse ikke noe som heter et
indre anliggende. I det nobelforedrag som den kjente sovjetiske dikter
Solsjenitsyn aldri fikk anledning til å holde, uttalte han blant annet: I
virkeligheten finnes det ingen interne anliggender tilbake på vår trengselsfylte
50 jord. Menneskenes eneste redning ligger i at enhver gjør alt på jorden til sitt
anliggende, i at folkene i øst tar ivrig del i hva som blir tenkt i vest og folkene i
vest tar ivrig del i hva som foregår i øst.

Ja, la oss være med å protestere der hvor nøden finnes. Vi protesterer også mot
55 det som skjer bak jernteppet og bambusteppet i form av vold, tortur,
undertrykkelse og forfølgelse av mennesker på grunn av livssyn og tro.

Vi protesterer mot alle krenkelser av enkeltmenneskets integritet, frihet og
menneskeverd, hvor det enn foregår, innenfor eller utenfor vårt eget lands
60 grenser.

Året 1972 vil vel for de fleste av oss bli stående i minnet som det året da vi hadde
markedsdebatten og folkeavstemningen om norsk tilslutning til De europeiske
fellesskap.

65 Det ble et år da meningene sto skarpt mot hverandre. Mennesker som tidligere

var vant med å ha meningsfellesskap sto på hver sin side i denne kampen. Det behøver i seg selv ikke å være galt. I et demokrati har vi rett til å ha forskjellige meninger, og vi har sett det som en fordel i vårt land at vi har kunnet hevde våre meninger hver for oss og allikevel være gode venner.

Imidlertid var debatten om norsk medlemskap i De europeiske fellesskap av en slik karakter at den var i ferd med å sette dype skillelinjer i folket. Ingen ville være tjent med det. Det ble da også ofte sagt under denne kampen at vi skal leve sammen også etter at vi har hatt folkeavstemningen. Det er en kjent sak at splid gjør svak, mens enighet gjør sterk.

Når medlemskapsalternativet nå er falt bort som aktuell politikk, må vi kunne regne med en massiv oppslutning om å ordne vårt forhold til De europeiske fellesskap gjennom en handelsavtale. Regjeringen er nå midt oppi dette arbeidet. Det er min regjerings - og jeg tror hele det norske folks - ønske at vi må få i stand en handelsavtale som blir så god som mulig, og gir en tilfredsstillende løsning for norsk næringsliv.

Hvis vi disponerer våre ressurser på en rimelig måte og stiller fornuftige krav til vår økonomi, tror jeg det er grunn til å se optimistisk på fremtiden.

Vi har hatt høy sysselsetting i vårt land, og det er en prioritert målsetting også i fremtiden at vi skal ha full sysselsetting. De tilløp til arbeidsledighet som vi så mot slutten av året tror jeg er av forbigående karakter. Flere forhold, blant annet nedsettelse av pensjonsalderen, vil føre til at vi vil få et strammere arbeidsmarked neste år. Regjeringen har også tiltak klare når det gjelder å avhjelpe ledigheten blant ungdom.

Vi har i 1972 hatt en for sterk prisstigning i Norge. Vi har delt denne skjebnen med andre industrialiserte land, men det sterke utslag hos oss har også sammenheng med de store løft som vi har tatt innen sosialsektoren. Jeg vil i den forbindelse gjerne understreke at økte sosiale goder også er økt levestandard som vil komme oss alle til gode.

Jeg tror imidlertid at vi har kommet til det punkt hvor vi må få bedre styring med bruken av våre økonomiske ressurser - i trygdesektoren og på andre områder, samtidig som vi sikrer en rimelig inntektsutvikling, både for de yrkesaktive og for de trygdede. Selv om vi har kommet et godt stykke på vei i

sosial utjevning, blir vi aldri ferdig med spørsmålet. Det er nødvendig for oss stadig å vurdere de sosiale ytelser og systemer vi har, for å se hvordan de fungerer og om det er nødvendig å endre på dem.

110

Imidlertid lever ikke mennesket av brød alene. Det føler vi alle. Økte materielle goder gir ikke alene og i seg selv menneskelig lykke og trivsel.

115

Massesamfunnet er i ferd med å skape avstand mellom menneskene. Vi er inne i en utvikling hvor medmenneskelig varme og personlig ansvar synes å bli en mangelvare. Vår tid preges av verdikriser og normoppløsninger på en rekke områder, og jeg synes personlig at det blir stadig klarere at politisk ansvar ikke lar seg avgrense til spørsmål bare av materiell og teknisk karakter.

120

Det trengs mer enn noen gang at politikerne kjenner seg forpliktet på et verdigrunnlag som de tror på, og som de våger å holde fast ved.

125

Personlig tror jeg at vårt kulturgrunnlag bare kan styrkes ved fornyelsen av de kristne idealer, normer og tradisjoner som vi har bygget på i vår kulturkrets til i dag. Det er viktig at vi gir våre barn og ungdom et verdigrunnlag å bygge på. Og som de kan stå på, når de møter de forskjellige påkjenninger i livet. Vårt folk har et bredt verdifellesskap langt ut over de kretser som tør bekjenne seg til et kristent livssyn. Jeg tror det er svært verdifullt at alle krefter som vil frem mot samme mål, samarbeider for å nå det beste resultat.

130

135

Gledeligvis vokser det frem en erkjennelse av at vi må tenke og handle mer ansvarlig når det gjelder ressursforvaltning. Denne erkjennelse vokser ikke bare frem hos oss, men vi ser den over hele verden. Vi har ikke lov til å forbruke ressursene uten å tenke på de som kommer etter oss. Vi kan heller ikke tillate at industrisamfunnet, og for den saks skyld også bondesamfunnet, skal ødelegge vårt miljø i den grad som det har skjedd hittil.

Også denne nyttårsaften kjenner vi med økende tyngde at verden angår oss alle.

140

Vi lever i atom- og rakettalderen. Ernæringskrise og overbefolkning truer oss, samtidig som ressursene forbrukes og livsmiljøet ødelegges.

Situasjonen roper på et bredt internasjonalt samarbeid. Det er sant. Men den roper også på en innsats fra hver enkelt av oss. Det må være noe galt med

forvaltningen av naturressursene når størstedelen av verdensbefolkning skal lide
nød, mens den minste del har overflod. Med den viten vi dag har på alle
områder burde det være mulig å fordele verdens ressurser bedre enn vi har
maktet det hittil. Dypest sett er dette et spørsmål om den fremtidige eksistens
150 for menneskeheten. Kanskje ligger de største problemer i fremtiden i en
konfrontasjon mellom den fattige og den rike del av verden. Vi har ikke lov til å
regne med at den fattige del av verden, som også får økt viten, vil finne seg i en
slik utvikling i fremtiden.

155 Kan vi så gjøre noe, eller er alt håpløst?

Det gjorde dypt inntrykk på meg i 1963, da president John F. Kennedy, det var
den høsten da han ble skutt, uttalte i De forente nasjoner: Vi har makten til å
gjøre denne generasjonen til den beste i menneskehetens historie, eller vi kan
160 gjøre den til den siste. Om all verdens ressurser og viten ble satt inn i å løse
ernæringskrisen, fordelingsproblemene og krigskonfliktene, kunne vi ha
muligheter til å gjøre vår generasjon til den beste i historien. Det er en
inspirerende tanke og oppgave og den burde ha et særlig kall til dere unge.

165 De problemer som vi strir med her hjemme, de er små sett i forhold til de
enorme problemer som utviklingslandene strir med. Jeg tror det nytter om vi
alle er med, og om særlig de industrialiserte land ble enige om å gi sin del til de
underutviklede land.

170 De siste par årene har vært avspenningsår i Europa, og i forholdet øst og vest.

Vi har med glede sett tilnærmingen mellom Sovjetsamveldet og De forente
stater. Vi har fulgt Willy Brandts anstrengelser i forholdet til de østlige land, og
vi har sett den foreløpige avtale som er undertegnet, noe vi hilser med glede. Og
175 vi ser frem med forventning til forhandlingene i Helsingfors. Noen vil kanskje
likevel spørre: Nyttet det? Vil vi nå frem?

Også her må jeg gripe til noen ord av John F. Kennedy, i den samme tale i De
forente nasjoner, hvor han uttaler at freden hviler ikke bare i avtaler og
180 dokumenter. Den hviler i hjerter og sinn hos hvert enkelt menneske. Vi må
arbeide for å bygge freden, et ønske om fred og en villighet til å arbeide for fred,
i hjerter og sinn hos alle mennesker.

185 Vår verden trenger mer enn noen gang de mennesker som har tro på at det
nytter, mennesker som er villige til å sette evner og krefter inn i denne kampen.
Vi må kjempe utrettelig for at de gode krefter skal seire, samtidig som vi
erkjenner at det onde eksisterer.

190 Vår lønn er den at vi får være med å tjene våre medmennesker. Det gir vårt liv en
kallsverdi.

Vi står foran et nytt og spennende år i global sammenheng og i vår del av
verden.

195

La oss alle medvirke til å gjøre dette året litt bedre for menneskeheten.

La oss gjøre det i vår nærmeste krets, og la oss utvide det til alle mennesker.

200 Så hilser jeg vår folkekjære konge og den kongelige familie med ønsket om et
godt nytt år.

Denne hilsen går også til alle nordmenn utenfor landets grenser. Til våre sjøfolk
og våre fangstfolk. Til nordmennene på Svalbard, Bjørnøya, Hopen og Jan
205 Mayen. Til våre misjonærer, til alle som er i utenrikstjenesten, våre u-hjelpsfolk
hvor de finnes, og alle som har et eller annet arbeid utenfor landets grenser.

Til slutt hilser jeg dere alle med det gamle ønsket: Et velsignet nytt år for Norge
og for hver enkelt av dere.

210

Kilde

www.regjeringen.no

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/det-finnes-ingen-indre-anliggender-mer>

215

220